

[https://doi.org/10.52505/1857-4300.2022.1\(316\).11](https://doi.org/10.52505/1857-4300.2022.1(316).11)

CZU:[811.112.2+811.135.1]'373.7

UNITĂȚI FRAZELOGICE „CONDIMENTATE”: STUDIU COMPARATIV ÎN LIMBILE GERMANĂ ȘI ROMÂNĂ

Oxana CHIRA

Doctor în filologie, conferențiar universitar

E-mail: ruxanda_chira@yahoo.de

Orcid: <https://orcid.org/0000-0002-5296-4931>

Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți/ Universitatea din Wuppertal, Germania

“Seasoned” Phraseological Units: a Comparative Study in German and Romanian

Abstract

The present study subsumes the ethno-linguistics, which in Eugen Coseriu's terms, is aiming at the study of language variety and variation in close contact with civilization and culture of a community. This article examines German and Romanian phrasemes with spice compounds, found through lexicographical research on multilingual phraseological dictionaries. Drawing on lexicographical material (a small-sized corpus of German and Romanian phrasemes with spice compounds), the present study investigates the correspondence between their symbolic and phraseological meaning and makes a contrastive comparison to exemplify the cultural embedding of the phrasemes. Culinary names belong to the main lexical bulk of a language and that is why they are often used in phraseology. The study investigates the phraseological motivation of these sequences, especially the common sources of the German and Romanian phraseology.

Keywords: phraseology, spices, cognitive aspects of phraseology, concept, culinary phraseology, metaphor, intercultural communication.

Rezumat

Studiul nostru se subsumează etnolingvisticii, care, în termenii lui Eugeniu Coșeriu, vizează studiul varietății și variației limbajului în strânsă legătură cu civilizația și cultura unei comunități. Prin prezenta lucrare se urmărește examinarea frazeologismelor germane și române care au la bază lexeme ce denumesc condimente și au fost identificate prin intermediul unei analize lexicografice a dicționarelor frazeologice multilingve. Pornind de la materialul lexicografic (un corpus de mici dimensiuni de unități frazeologice germane și românești care au la bază denumiri de condimente), studiul de față investighează corespondența dintre sensul simbolic și cel frazeologic al acestora. Denumirile produselor alimentare fac parte din fondul lexical principal al unei limbi și, de aceea, sunt adesea

utilizate în frazeologie. Vor fi scoase în evidență motivația frazeologică, în special, sursele comune în frazeologia germană și română.

Cuvinte-cheie: frazeologie, condimente, aspecte cognitive ale frazeologiei, concept, frazeologie culinară, metaforă, comunicare interculturală.

Luând în considerare faptul că limba nu este numai un mijloc de a comunica, dar și un mijloc de a cunoaște cultura și de a interpreta realitatea înconjurătoare, vom încerca să ne pronunțăm pe marginea unităților frazeologice. Or, numărul mare de publicații referitoare la frazeologie în lingvistica germană (H. Bürger, W. Fleischer, C. Palm etc.) și română (S. Dumistrăcel, Gh. Popa, Th. Hristea, Gh. Colțun etc.) nu minimalizează importanța acestui domeniu de cercetare ce rămâne a fi de mare actualitate. Existența numeroaselor studii detaliate este probabil legată, nu în ultimul rând, de constatarea că frazeologia nu este un fenomen marginal al limbii, ci suficient de cercetat. În lumea lingvistică „concepțutul de frazeologism e unul ce se află încă în faza tatonărilor, iar elucidarea lui exhaustivă și univocă presupune atât conjugarea eforturilor tuturor specialiștilor în domeniul limbajului (nu numai al frazeologilor), cât și racordarea judicioasă a concluziilor la care s-a ajuns în urma acestor eforturi” (Popa, 2007, p. 27).

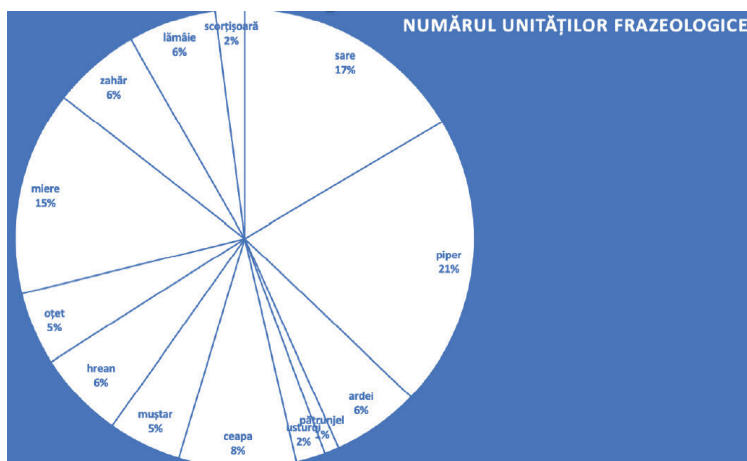
O direcție asupra căreia s-au concentrat cercetările recente în domeniu este frazeologia contrastivă. Studiul planificat, de asemenea, trebuie privit și în contextul interesului tot mai mare pentru frazeologia contrastivă în cadrul lingvisticii moderne și al comunicării interculturale. În special, studiul contrastiv în limbile germană și română al frazeologismelor care a ocupat până acum o poziție marginală în lingvistica comparată. Scopul lucrării de față este de a compara un subset frazeologic din limba germană cu unul corespunzător din limba română modernă și de a examina cum se manifestă unitățile frazeologice care au la bază lexeme ce denumesc condimente în ambele limbi.

Condimentele sunt produse alimentare care, deși nu constituie din punct de vedere cantitativ componente semnificative în alimentele sau băuturile preparate, ele îmbunătățesc gustul și/ sau mirosul lor. Spre exemplu, în limba germană, la conferințe, în discursuri politice, la lansări de carte, deseori se reiterează: „In der Kürze liegt die Würze” (în traducere: „În concizie se află condimentul”) care ar echivala cu frazeologismul român „Vorba lungă sărăcia omului”. Această unitate frazeologică a „condimentat” toate frazeologismele cercetate în acest articol. Prin condimente înțelegem „nume dat unor substanțe (picante) de origine minerală, vegetală, animală sau de sinteză care, adăugate unor produse alimentare, le conferă un gust sau o aromă specifică, plăcută; ingredient, mirodenie, băcănie”. – Din fr. *condiment*, lat. *condimentum*. (DEX, 1996, p. 209).

Înainte de orice, considerăm rezonabil de a invoca faptul că multe plante condimentare/ aromatice și extractele lor au, de asemenea, un efect curativ sau

proprietăți fizice speciale. Toate aceste caracteristici sunt surse de inspirație pentru frazeologie, iar multe denumiri de condimente au devenit componente ale unităților frazeologice din diverse limbi, inclusiv în limbile germană și română. Intenția de a ne pronunța pe marginea acestui subiect pornește de la cercetarea Petronelei Savin în care se menționează: „În frazeologie, actul digestiv este mai mult decât un proces al fiziologiei umane, el este o modalitate de asumare a lumii și, în aceeași măsură, o formă de afirmare a propriei ființe. Analiza frazeologismelor din limba română, care cuprind imaginea actului hrănirii, prilejuiește ilustrarea mecanismului de metaforizare al conștiinței lingvistice populare (...)” (Savin, 2007, p. 137).

Dicționarele frazeologice oferă un punct de plecare în identificarea și înțelegerea expresiilor servindu-ne drept instrumente de lucru. Analiza dicționarelor frazeologice relevante pentru limbile germană și română – DUDEN, Al. Roman, *Dicționar frazeologic german-român*, Heinrich Mantsch, Mihai Anuței, Helmut Kelp, *Dicționar frazeologic român-german*, Cătălina Mărânduc, *Dicționar de expresii, locuțiuni și sintagme ale limbii române* – a avut ca rezultat un total de 90 de unități frazeologice cu 13 denumiri de mirodenii (a se vedea în diagramă).

Sare – Salz. „Sarea” este un condiment de bază în ambele culturi și o componentă ritualică: în cadrul obiceiurilor ospitalității oferindu-se pâine și sare. Totodată, *sarea* este o parte alcătuitoare a unei multitudini de unități frazeologice în ambele limbi studiate, de exemplu:

a iubi (pe cineva) ca sarea în ochi – jemandem ein Dorn im Auge sein;

a-i fi cuiva (de ceva) cum îi este cânelui a linge sare (fam.) – gar keine Lust zu etwas haben, bei/ gegen etwas Widerwillen empfinden, etwas lieben wie der Hund den Stock (fam.);

a-i fi cuiva drag ca sarea-n ochi – jemanden nicht ausstehen;

a nu avea sare de mămăligă – nicht das Salz aufs/ zum Brot haben;

a ieși înaintea cuiva cu pâine și sare – jemanden in Ehren empfangen;
a întâmpina pe cineva cu pâine și sare – jemanden mit Brot und Salz empfangen;

a mânca pâine și sare cu cineva – mit jemandem Freud und Leid teilen;

a mânca pâinea și sarea cuiva – a) jemandes Gastfreundschaft in Anspruch nehmen; b) seine Füße unter jemandes Tisch ausstrecken (fam.);

a face pe cineva cu sare și cu piper – jemanden pfeffern, jemanden ausputzen / ausschelten / herunterputzen, kein gutes Haar an jemandem lassen, jemanden durch den Kakao ziehen;

a nu mai mânca pâine și sare dintr-un blid cu cineva – das Tischtuch zwischen sich und jemanden zerschneiden;

a nu mai mânca pâine și sare dintr-un talger cu cineva – jemandem die Freundschaft (auf)kündigen;

a pune sare pe rană – Salz in jemandes Wunden streuen;

a făgădui marea cu sarea – das Blaue vom Himmel herunter versprechen;

a fi fără sare și piper – ohne Saft und Salz sein, weder Salz noch Schmalz haben;

a potrivi o mâncare cu sare – das Essen mit Salz abschmecken, das Essen mit Salz schmackhaft machen;

a pune sare în bucate – Salz in die Speisen geben / tun, die Speise / das Essen salzen.

În ambele limbi *sarea* are conotații negative atunci când exprimă pedeapsa, sărăcia, ura. Un alt exemplu, de origine biblică, este „sarea pământului”, or imaginea sării pământului indică sarcina indispensabilă și responsabilă a ucenicilor lui Isus față de lume. În consecință, imaginea continuă: „Dacă sarea își pierde gustul, cu ce se poate face din nou sărată? Nu mai este bună de nimic, este aruncată și călcată în picioare de oameni” (Matei 5:13-16).

Piper – Pfeffer. După sare, al doilea cel mai important ingredient picant este, fără îndoială, piperul, care se caracterizează prin aroma sa arzătoare. Calitățile sale culinare și curative sunt în mod proverbial de lăudat: Wer viel Pfeffer hat, der pfeffert auch sein Apfelmus. (Cine are prea mult piper, pipărează și piureul de mere.) Piperul, datorită calităților sale gustative, devine oglinda trăsăturilor negative în următoarele unități frazeologice din limbile germană și română:

a avea mâini pipărate – ein Dieb sein;

a fi cu piper pe limbă – eine boshafte / giftige / spitze Zunge haben;

a da cuiva cu piper (pe) la nas – jemanden aufbringen / reizen / verschnupfen; jemandem das Blut in Wallung bringen, jemandem die Galle aufrühren;

a face pe cineva cu sare și cu piper – jemanden pfeffern;

a i se sui cuiva piperul la nas – sich ärgern, gleich in Hitze / Harnisch / Zorn geraten, in die Luft gehen, dunkel / rot anlaufen;

a-i sta cuiva cu piperu-n nas – jemanden nicht ausstehen / leiden können, jemand liegt einem quer im Magen;

a-i veni cuiva piperul la nas – sich ärgern, gleich in Hitze / Harnisch / Zorn geraten, in die Luft gehen, dunkel / rot anlaufen;

a presăra piper între două persoane – verärgern, einen Streit anzetteln;

parcă ar fi plouat cu piper între ei (sau noi, voi) – wenn sich zwei Menschen getrennt haben oder entzweit sind;

cine are piper mult pune și în iaurt (prov.) – wer Pfeffer genug hat, pfeffert auch seinen Brei;

cu piper (despre glume, anecdote) – von Zuhörern geschätzt, mit beiläufigen Anspielungen;

îi dulce ca chiperul – süß wie Pfeffer (spöttisch, über die Zornigen);

sărat și pipărat (despre oameni) – schlecht, böse, Pfeffer und Salz;

da / hier liegt der Hase im Pfeffer (ugs.) – aceasta este ceea ce contează, aceasta este cauza reală;

eine gepfefferte Berechnung präsentieren (fam.) – a încurca socoteala;

gepfefferte Preise verlangen – a cere cât dracul pe tata;

gepfefferte Witze erzählen – a spune bancuri pipărate;

gepfefferte Worte gebrauchen – a vorbi fără perdea;

jemandem Gepfeffertes geben – a trage cuiva o papară;

jmdm. eine pfeffern (ugs.) – a pălmui pe cineva;

Pfeffer im Hintern / im Arsch haben – a fi vioi și agitat, a fi plin de energie;

jmdm. Pfeffer in den Hintern blasen – a conduce pe cineva, a trata cu severitate.

Ardei – Paprika. Ardeii iute, de asemenea, este cunoscut pentru gustul său arzător. Numele lui, de altfel, s-a dezvoltat, într-un mod indirect, de la denumirea latină originară pentru noțiunea „piper”. Variantele regionale din română au păstrat etimologia cuvântului latin: (reg.) *pipărișă*, *piper*, (Transilv.) *ardeică*, *paprică*, (Transilv. și Ban.) *piparcă*, (Mold.) *pipăruș*, (Bucov.) *pipărușcă*. (DEX)

Structurile frazeologice ale termenului *ardei*, în calitate de condiment, sunt asociate cu situații picante sau cu persoane supărăcioase, precum în exemplele: „a fi iute ca ardeii”, „a-i da ardeii pe la nas” etc.

a fi iute ca ardeii – a) flink wie der Wind / das Wiesel sein; sehr lebhaft sein;

b) gleich aufbrausen / auffahren / hochgehen; scharf wie Paprika sein;

a pune ardei pe rană – eine Situation verschlimmern, Salz in die Wunde streuen;

a-i da cuiva cu ardei pe la nas – jemandem etwas in die Nase steigen lassen, jemanden reizen / herausfordern;

iepurii și-au semănat ardeii, pieri-le-ar capetele lor – wird für diejenigen gesagt, die allein Leid über sich bringen;

tăios ca ardeii – scharf wie ein Nagel, stechend.

Pătrunjel – Petersilie. Doar în limba germană a fost identificată o unitate frazeologică cu acest component: jemandem ist die Petersilie verhaselt –

„a fi abătut”.

Deseori frazeologismul este o comparație implicită, or, „coaja de ceapă” sau „mirosul usturoiului” sunt folosite ca sursă de imagini și motivație a trăsăturilor caracteristice deseori omului. Gustul iute și mirosul înțepător ce provoacă disconfort este asociat cu emoțiile negative.

Usturoi – Knoblauch:

(parcă) nici usturoi n-a mâncat, nici gura nu-i miroase – (Als ob) er nicht einmal Knoblauch gegessen hätte, und sein Mund riecht auch nicht so, als wüsste er nichts über irgendetwas, an dem er beteiligt war. Er schämt sich nicht für seine eigenen Taten;

îi pute gura a usturoi – jemand lügt, lügt wie gedrückt;

Ceapa – Zwiebel:

a-1 face pe cineva ceapă cu apă – jemanden lächerlich machen, jemanden am Narrenseil führen, mit jemandem Schindluder treiben;

a mânca ceapa-ciorii – wahnsinnig / toll / rasend werden, die Wand hochgehen;

a mânca o ceapă degerată – scheitern, über etwas stolpern, schlecht abschneiden / wegkommen;

a nu face nici (cât) o ceapa degerata – keinen Schuß Pulver / kein ausgeblasenes Ei wert sein;

doar n-am mâncat ceapa-ciorii – ich hab ja nicht mit Pflaumenmus gegurgelt, ich bin ja nicht meschugge;

a da cuiva ceapă – jemandem nichts geben;

Bun îi vinul, nu-i ca apa, / Nici friptura nu-i ca ceapa – sagen die Betrunkenen und die Wichser;

Die Zwiebel hat sieben Häute, ein Weib neun (Sprichwort) – Ceapa are șapte coji, iar femeia nouă.

Muștar – Senf. Muștarul se încadrează în lista condimentelor care se situează în seria semanticii negativului. Expresiile familiare *a(-i) veni cuiva muștarul la nas* sau *a-i ieși muștarul pe nas*, *a-i sări muștarul* demonstrează sensul metaforic în următoarele frazeologisme:

a-i sări cuiva muștarul – auffahren, hochgehen, aus dem Häuschen geraten/kommen; jemandem geht der Hut hoch, außer sich kommen;

a-i veni cuiva muștarul la nas – außer sich kommen;

a-i ieși muștarul pe nas – in die Höhe fahren, in die Luft gehen;

seinen Senf dazugeben – a-și da cu părerea, a se băga în vorbă.

mach nicht solchen Senf – nu mai lungi atâta vorbă;

Hrean – Kren. Alimentul iute, numit *hrean*, aduce cu sine imaginea disconfortului, repulsiei:

a se deprinde ca viermele în hrean (fam.) – ein elendes/ armseliges Leben führen; sein Leben fristen;

a trăi ca viermele la rădăcina hreanului – nicht auf Rosen gebettet sein, das Leben ist für jemanden Mühe und Last;

mănâncă-ți hreanul că ți-ai dat banul – wer einen Fehler macht, muss die Konsequenzen tragen;

Kren im Kopf haben – a fi deștept;

seinen Kren geben – a-și da părerea; a se băga în vorbă;

in alles seinen Kren reiben – a se implica/ băga în toate nepoftit.

Oțet – Essig. Oțetul s-a impus, la nivelul structurilor frazeologice, prin trăsăturile sale legate de gust, dar și prin aspecte ce țin de procesul tehnologic al producerii, acestea servind ca imagini pentru stările de spirit negative:

a da oțet mâței – nicht von Gebestoff sein;

nu mai bea mîța oțet – sich niemals täuschen lassen;

a face pe cineva cu ou și cu oțet – jemanden belästigen, jemandem den Kopf waschen;

încetul cu încetul se face oțetul (prov.) – Rom ist nicht in einem Tage erbaut worden;

Damit ist es Essig! – din asta s-a ales praful! (s-a făcut praf și pulbere / s-a ales numai praf și pulbere), (asta) s-a dus dracului! Provine din idiș (hessek / hessik / hések = pierdere, pagubă, dezavantaj). De aici derivă zicala legată de fermentarea vinului. – Dacă vinul se fermentează prea mult timp, se transformă în oțet și își pierde valoarea.

În acest articol au fost luate în considerare nu numai condimentele în sens restrâns, care servesc exclusiv la rafinarea gustului/ aromei, dar și alimente precum mierea, lămâia, scortîșoara etc. care pot fi folosite ca ingrediente în condimentarea alimentelor și băuturilor.

În cele ce urmează, identificăm unitățile frazeologice cu componentele *zahăr* și *miere*, ca amplificatori ai gustului.

Miere – Honig. Mierea este un element sacru, care reprezintă atât în frazeologia românească, cât și în cea germană o imagine a binelui, a dulcelui, a înțelepciunii și a iubirii. Lingviștii O. Reichmann (1993) și C. Foldes (1996) au cercetat, în mai multe limbi europene, unitățile lexicale cu componentul de bază *miere* căreia i se subordonează aceleași concepte ale binelui și ale iubirii, doar structura morfosintactică diferă de la o limbă la alta.

luna de miere – Flitterwoche;

a ascunde acul în miere – heimliche / listige Gedanken in schöne Worte kleiden;

a băga acul în miere – Zwietracht säen, Zwietracht/ Zwist unter die Leute bringen;

s-a făcut agurida miere (fam.) – a) lammfromm werden; b) alles hat sich noch zum Guten gewandt;

a fi/ a avea limba (fagure) de miere – süß wie Honig reden;

a fi de miere – eine Seele von einem Menschen sein, herzensgut / liebevoll sein, ein Herz wie Butter haben;

a-i curge cuiva numai miere – jemand lebt / jemandem geht es wie Gott in Frankreich;

a înota în miere – jemand lebt wie die Made im Speck; jemand schwimmt im Fett;

răbdarea e ca mierea (prov.) – Geduld bringt Bösen;

aus jeder Blüte Honig saugen – a nu scăpa nici o ocazie, a trage foloase;

jemandem Honig um den Mund / ums Maul (fam.) schmieren – a ademeni pe cineva cu vorbe dulci/ miroase;

süß wie Honig reden – a avea vorba miroasă;

Honig im Munde, Galle im Herzen – gură de miere, inimă de fiere;

jemandem Honig um den Bart schmieren – a se linguși pe lângă cineva;

Zahăr – Zucker. Uneori, *zahărul* apare cu valoare pozitivă și este caracteristic pentru o persoană amabilă sau o situație plăcută:

a fi (un baiat) de zahar (fam.) – ein prima Kerl sein (fam.), ein herzensguter/ seelenguter Mensch sein.

Alteori *zahărul* exprimă frazeologic ambivalență sau neîncredere:

a duce/ a purta pe cineva cu zăhărelul (fam.) – jemandem einen Bären aufbinden (fam.)/ blauen Dunst vormachen (fam.), jemanden mit (leeren) Versprechungen abspeisen/ beschwatzen;

a se lăsa dus cu zăhărelul – sich täuschen/ verlocken lassen, leichtgläubig sein, sich einen Bären aufbinden lassen;

seinem Affen Zucker geben – a-și cultiva propriile slăbiciuni.

Lămâie – Zitrone. Gustul acru-amăru al acestui fruct este ilustrat în următoarele unități frazeologice cu componentul de bază „lămâie”:

a stoarce cuiva lămâie în nas – jemanden konfrontieren;

a-i plăcea un lucru ca grecului lămâia – etwas sehr mögen ;

sare de lămâie – Zitronensalz;

apă de lămâie – Zitronenwasser;

mit Zitronen gehandelt haben – a suferi un eșec, a nu realiza nimic, a eșua;

jemanden auspressen wie eine Zitrone – a stoarce pe cineva ca pe o lămâie.

Scorțișoară – Zimt. Unitățile frazeologice „cu aromă de scorțișoară” nu au fost depistate în limba română. Frazeologismele germane ce au pe *Zimt* (scorțișoară) în structura lor, în română au drept echivalente frazeologisme cu semnificațiile „moft” și „fleac”:

Mach nicht so viel Zimt! Mach keinen Zimt! – Nu mai face atâtea mofturi! Verschone mich mit dem Zimt! – Scutește-mă de fleacurile astea!

Există unități frazeologice care apar în ambele limbi cu structură morfosintactică identică sau similară. Printre aceste frazeologisme, comune celor două limbi, se află un grup de unități frazeologice cu referire la un text deja existent, ca de exemplu, frazeologismele de origine biblică, cele ce se trag din Antichitate, sau cele de autor: Land, in dem Milch und Honig fließen – țara în care curge lapte și miere; Salz der Erde – sarea pământului etc.

Unitățile frazeologice „condimentate”, înregistrate în limbile germană și română, demonstrează capacitatea/ afinitatea sistemului frazeologic de a forma serii și modele logico-semantice proprii celor două limbi, dovedind faptul că sistemele frazeologice ale acestora se suprapun, spre exemplu, potrivit structurii. Însă nu totdeauna. Ca atare, acestea sunt identificate în cadrul unităților frazeologice substantivale, în formule de tipul: substantiv + prepoziție + substantiv (cu sau fără articol): sare de lămâie – Zitronensalz; apă de lămâie – Zitronenwasser; lună de miere – Flitterwoche (f) etc. Din exemplele enumerate, se poate observa că în limba germană aceste structuri sunt exprimate prin cuvinte compuse.

Tot în acest context vom remarca faptul că unitățile frazeologice comparative devin jocuri de cuvinte atunci când o măsură comparativă se află în contrast cu proprietățile, iar conectarea comparației la elementul verbal se realizează prin *ca* (în limba română) și *wie* (în limba germană) + *substantiv*. Din acest grup fac parte așa-numitele frazeologisme comparative, în care condimentul apare ca măsură a comparației, iar proprietatea lui dictează sensul metaforic al adjectivelor *sărat*, *pipărat*, *iute* etc.:

a se deprinde *ca* viermele în hrean (fam.) – ein elendes/ armseliges Leben führen; sein Leben fristen;

a trai *ca* viermele la rădăcina hreanului – nicht auf Rosen gebettet sein, das Leben ist für jemanden Mühe und Last;

a fi iute *ca* ardeul – a) flink wie der Wind/ das Wiesel sein; sehr lebhaft sein; b) gleich aufbrausen/ auffahren/ hochgehen;

süß *wie* Honig reden – a-i fi limba fagure de miere;

süß *wie* Pfeffer (spöttisch, über die Zornigen) – îi dulce ca chiperul;

scharf *wie* Paprika sein – a fi iute ca ardeul.

Mai adăugăm în subsidiar că în „frazeologie, pe lângă locuțiuni, proverbe, aforisme scurte, citate din operele unor scriitori celebri, vorbe de spirit ale oamenilor de seamă, construcții specifice limbii folosite într-o anumită ramură de producție etc., un rol de seamă îl ocupă expresiile” (Dimitrescu, 1958, p. 62)

Printre unitățile frazeologice sunt întâlnite proverbe, care nu pot fi explicate printr-un sinonim, dar au nevoie de o parafrază explicativă destul de extinsă. Printre proverbele „condimentate”, în ambele limbi putem enumera următoarele: *Cine are piper mult, pune și în iaurt* (prov.) – *Wer Pfeffer genug hat, pfeffert auch seinen Brei*; *Răbdarea e ca mierea* (prov.) – *Geduld bringt Bösen*; *Încetul cu încetul se face oțetul* (prov.) – *Rom ist nicht in einem Tage erbaut worden*; *Die Zwiebel hat sieben Häute, ein Weib neun* (Sprichwort) – *Ceapa are șapte coji, iar femeia, nouă*.

Lesne se poate observa că proverbele nu sunt create de vorbitor ad-hoc și sunt memorizate cu tot cu semnificația lor. Proverbele „condimentate” sunt utilizate în toate culturile și pot fi aduse și alte dovezi: *Salata se face așa: darnicul îi pune untdelemn, zgârcitul oțet, înțeleptul sare și nebunul le amestecă* (proverb georgian); *Cine are mult piper își pune și-n cap* (proverb turcesc) / *Cine are mult piper pune și-n mămliga* (proverb român) / *Cine are mult piper pune și în legume* (latin);

Cuvântul vostru să fie totdeauna plăcut, dres cu sare, să știți cum trebuie să răspundeți fiecăruia (proverb grecesc); *Ca să cunoști un om trebuie să fi mâncat o baniță de sare cu el* (proverb francez); *Cel mai tare oțet iese din vinul bun* (proverb italian); *Când lansezi săgeata adevărului, înmoaie-i vârful în miere* (proverb arab); *Cine se face miere, e mâncat de muște* (proverb spaniol) etc.

Concluzii. Rezultatele obținute pot fi aplicate și valorificate la completarea dicționarelor bilingve, a celor frazeologice, la pregătirea cursurilor de lexicologie, traductologie, frazeologie și culturologie. Lista celor 14 nume de condimente din corpusul studiat poate fi extinsă, chiar dacă acestea preiau conținuturi de cuvinte sau concepte similare. E lesne să afirmăm că șansele ca unitățile frazeologice să coincidă în totalitate în cele trei dimensiuni semiotice: semantică, sintactică și pragmatică sunt foarte scăzute, fapt explicabil, dacă luăm în considerare că unitățile frazeologice reprezintă o marcă istorico-culturală a unei comunități lingvistice. G. Neumann scrie, pe bună dreptate, că „nu există aproape niciun text literar narativ (biografii, memorii, romane sau nuvele) în care hrana să nu joace un rol important” (Neumann, 1997, p. 40)

Pot fi aduse suficiente exemple, care ar ilustra unitățile frazeologice privitoare la alimentație, deoarece ele sunt un produs al culturii, istoriei și situației politico-geografice a unei țări, ele reflectă imaginația colectivă și individuală a oamenilor și, prin urmare, reflectă gândirea creativă a acestora. Bineînțeles, nu pretindem să fi cuprins toate conexiunile unităților frazeologice „condimentate” în limbile germană și română.

Din perspectiva comunicării interculturale, recunoaștem că mijloacele de exprimare frazeologice continuă să trezească interesul celor preocupați de cultură, multilingvism și interculturalitate. În general, unitățile frazeologice arhivează unele fenomene culturale și sunt agreate de vorbitorii unei limbi și/ sau respinse de vorbitorii altei limbi.

Referințe bibliografice:

FÖLDES, Csaba. *Deutsche Phraseologie kontrastiv: intra- und interlinguale Zugänge*. Heidelberg: Groos, 1996.

DEX = *Dicționar explicativ al limbii române*. București: Univers Enciclopedic, 2007.

DIMITRESCU, Florica. *Locuțiunile verbale în limba română*. București: Editura Academiei Române, 1958.

Matei 5:13-16 [online]. Disponibi: <https://www.biblegateway.com/passage/?search=Matei%205%3A13-16&version=NTLR> [citat 10.10.2021].

NEUMANN, Gerhard. Das Gastmahl als Inszenierung kultureller Identität. În: Teuteberg, Hans Jürgen, Neumann, Gerhard, Wierlacher, Alois (Hrsg.). *Essen und kulturelle Identität. Europäische Perspektiven*. Berlin: Akademie Verlag, 1997, S. 37-68.

POPA, Gheorghe. *Locuțiunile în sistemul unităților nominative ale limbii române*. Chișinău: Editura Știința, 2007.

REICHMANN, Oskar. Zum Gebrauch von Gebrauch und zugehörigen Ausdrücken in sprachreflexiven Texten der Barock- und Aufklärungszeit. In: *Budapeste Beiträge zur Germanistik*. Regina Hessky (Hrsg.), Festschrift für Karl Mollay. Budapest, Loránd-Eötvös-Universität, 1993, S. 275-309.

SAVIN, Petronela. Actul hrănirii într-o frazeologie a atitudinii. În: *Philologica Jassyensia*, 2007, an. III, nr. 2, p. 137-143.

DEX [online]. Disponibi: <https://dexonline.ro/definitie/ardei>, [citât 08.09.2021]

Surse:

DUDEN = *Deutsches universal Wörterbuch A-Z*. Mannheim/ Leipzig/ Wien/ Zürich: Dudenverlag, 2011.

MANTSCH, Heinrich, ANUȚEI, Mihai, KELP, Helmut. *Dicționar frazeologic român-german*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1979.

MĂRÂNDUC, Cătălina, *Dicționar de expresii, locuțiuni și sintagme ale limbii române*. București: Editura Corint, 2010.

ROMAN, Alexandru. *Dicționar frazeologic german-român*. București: Teora, 1997.